

Εισηγήσεις Ρωμαϊκού Δικαίου

Ενότητα 8: Λεξικό όρων

Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη
Νομική Σχολή

Άδειες Χρήσης

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό υπόκειται σε άδειες χρήσης Creative Commons.
- Για εκπαιδευτικό υλικό, όπως εικόνες, που υπόκειται σε άλλου τύπου άδειας χρήσης, η άδεια χρήσης αναφέρεται ρητώς.

Χρηματοδότηση

- Το παρόν εκπαιδευτικό υλικό έχει αναπτυχθεί στα πλαίσια του εκπαιδευτικού έργου του διδάσκοντα.
- Το έργο «Ανοικτά Ακαδημαϊκά Μαθήματα στο Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης» έχει χρηματοδοτήσει μόνο τη αναδιαμόρφωση του εκπαιδευτικού υλικού.
- Το έργο υλοποιείται στο πλαίσιο του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση» και συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και από εθνικούς πόρους.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

Λεξικό όρων

Περιεχόμενα ενότητας

1. Οδηγός συντομογραφιών
2. ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΝΟΜΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ
3. ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ (δίκαιο των προσώπων κ.ά.)
4. ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ)
5. ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ)
6. ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

Σκοποί ενότητας

- Καταγραφή των κυριότερων δικαικών εκφράσεων στα λατινικά που χρησιμοποιούνται μέχρι σήμερα στο δικανικό λόγο

Οδηγός συντομογραφιών

m.= masculinum (genus) , αρσενικό γένος

f.= femininum (genus), θηλυκό γένος

n.= neutrum (genus), ουδέτερο γένος

Adj.= adjectivum, επίθετο

Part.= participium, μετοχή

Ger.= gerundium, γερούνδιο

Pl.= pluralis (numerus), πληθυντικός αριθμός

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΛΑΤΙΝΙΚΗ ΝΟΜΙΚΗ ΟΡΟΛΟΓΙΑ

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (1)

- *Ius – iuris* (n.): το δίκαιο, το δικαίωμα, αλλά και ο χώρος απονομής της δικαιοσύνης, το δικαστήριο (αρχαία χρήση), βλ. Στην έκφραση «*in iure*» : στο δικαστήριο, ενώπιον του επιφορτισμένου με την απονομή της δικαιοσύνης άρχοντος.
- “*ius est ars boni et aequi*” > *ars-artis* (f.): Η τέχνη, η επιστήμη, *bonus* (adj.): καλός, αγαθός, ενάρετος, *aequus* (adj.): ίσος, δίκαιος, επιεικής = «το δίκαιο είναι η τέχνη, η επιστήμη του αγαθού και του επιεικούς (ίσου)»
- *Ius civile* > *civilis, -e* (adj.): αστικός = ο όρος *ius civile* (‘αστικό δίκαιο’) στο ρωμαϊκό δίκαιο περιγράφει αρχικά το δίκαιο που ίσχυε μόνο μεταξύ των ρωμαίων πολιτών. Επειδή οι ρωμαίοι πολίτες (*cives*) παραδοσιακά ονομάζονταν *quirites*, ονομάζεται και *ius quiritium*

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (2)

- *Ius cogens* > *cogo*: αναγκάζω, *cogens*, *-entis* (part.) = αναγκαστικό δίκαιο.
- *Ius commune* > *communis*, *-e* (adj.) = κοινός = κοινό δίκαιο (περιλαμβάνει το ρωμαϊκό και το κανονικό δίκαιο σε συγκερασμό με εθνικό δίκαιο, έτσι όπως κωδικοποιήθηκε στις περισσότερες σύγχρονες έννομες τάξεις της ηπειρωτικής Ευρώπης)
- *Ius dispositivum* > *dispono*: διαθέτω, *dispositivus* (part.): ενδοτικό δίκαιο
- *Ius gentium* > *gens-ntis* (f.) : το γένος, η φυλή, ο λαός (το σύνολο των πολιτών) = το κοινό σε όλους δίκαιο, 'διεθνές' (στο ρωμαϊκό δίκαιο περιγράφει αυτό που ίσχυε μεταξύ Ρωμαίων και μη Ρωμαίων πολιτών)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (3)

- *Ius honorarium* > *honorarius* (adj.), *honor-oris* (m.): τιμή, αξίωμα = δίκαιο που πηγάζει από τη δικαιοδοσία των αξιωματούχων να εκδίδουν *edicta*, εννοείται των πραιτόρων, γι' αυτό και *ius praetorium* > *praetor -oris* (m.): πραιτορας, αλλά και των αγορανόμων, γι' αυτό και *ius aedilicium* > *aedilis-is* (m.): αγορανόμος.
- *Ius naturale* > *naturalis, -e* (adj.): φυσικός = φυσικό δίκαιο, δηλ. Το δίκαιο που προϋπήρχε του θετού δικαίου
- *Ius positivum* > *positivus* (adj.): θετικός, θετός = θετικό δίκαιο
- *Ius privatum* > *privatus* (adj.): ιδιωτικός, = ιδιωτικό δίκαιο

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (4)

- *Ius publicum* > *publicus* (adj.): δημόσιος = δημόσιο δίκαιο
- *Ius quiritium* > *quirites* (m. pl.): οι Ρωμαίοι πολίτες, αυτοί δηλαδή που παραδοσιακά ανήκαν σε κοινότητες της Ρώμης = δίκαιο με ισχύ μεταξύ ρωμαίων πολιτών
- *Ius utrumque* > *uterque, utraque, utrumque* (adj.): αμφότερος = το «διφυές δίκαιο», ενν. Το ρωμαϊκό και το κανονικό δίκαιο.
- *Fas* (n.άκλιτο): το θεϊκό, ιερό δίκαιο
- “*fas et iura*”: το ιερό δίκαιο και τα θετά από τον άνθρωπο δίκαια
- *Nefas* (n.άκλιτο): το άδικο, το ηθικά απαράδεκτο

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (5)

- *Iustitia –ae* (f.): η δικαιοσύνη
- *Iudex – iudicis* (m.): ο δικαστής
- *Forum – i* (n.): η αγορά, και το δικαστήριο
- *Iniuria-ae* (f.): η αδικία
- “*summum ius, summa iniuria*”= άκρα δικαιοσύνη, άκρα αδικία, δηλ. Το δίκαιο που θεσπίζεται από μια ανώτατη (απόλυτη) αρχή (ενν. όχι δημοκρατική), μπορεί να οδηγήσει στην υπέρτατη αδικία
- *Iurisdictio-ionis* (f.): δικαιοδοσία, αλλά κατ’ επέκταση και η νομολογία, το αποτέλεσμα δηλ, της άσκησης δικαιοδοσίας εκ μέρους του δικαστή

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (6)

- *Iuris prudentes* (pl.) > *prudens-entis* (m.): ο ειδικός = οι γνώστες του δικαίου, οι νομομαθείς. Παρόμοιες εκφράσεις και οι *iuris consulti, iuris periti*.
- *Responsa prudentium* > *reponsum-i* (n.): γνωμοδότηση = γνωμοδοτήσεις νομομαθών
- *Consilium-i* (n.): το συμβούλιο των νομομαθών που επικουρούσε τον άρχοντα κατά την άσκηση της δικαιοδοσίας του.
- *Norma-ae* (f.): η αρχή, ο κανόνας
- *Mos-moris* (m.): ήθος, συνήθεια, τρόπος
 - *Mores maiorum*: τα πάτρια ήθη των Ρωμαίων

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (7)

- *Lex-legis* (f.): ο νόμος
 - “*dura lex, sed lex*”: σκληρός νόμος, αλλά νόμος
- *Legem ferre > fero*: φέρω= φέρω (προτείνω) ένα νόμο, νομοθετώ
 - *Lex ferenda > ferendus-a-um* (ger. ferre): νόμος υπό πρόταση, ψήφιση, κατ’ επέκταση νομοσχέδιο, βλ. “*de lege ferenda*”, δηλ. υπό την προοπτική θέσης σε ισχύ ενός καινούριου νόμου
- *Lex lata > lata* (part. ferre): ήδη ισχύων νόμος, βλ. “*de lege lata*” δηλ. βάσει της υπάρχουσας νομοθεσίας.
- *Consuetudo-inis* (f.): έθιμο, συνήθεια
- *Interpretatio-ionis* (f.): η ερμηνεία

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (8)

- *Fons-fontis* (m.): πηγή, βλ. Στην έκφραση “*Ad fontes*”: αναγωγή στις πηγές του δικαίου
- *Ratio legis > ratio-ionis* (f.): η έννοια, ο σκοπός, ο λόγος, η αιτία, η σκοπιμότητα του νόμου
- *Intentio legis, intentio-ionis* (f.): η πρόθεση, η βούληση, η επιδίωξη του νόμου (του νομοθέτη)

Είδη διατάξεων (1)

- *Constitutio-ionis* (f.): διάταξη του Ηγεμόνα/Αυτοκράτορα, νόμος, επίσης και σύνταγμα.
- *Edictum-i* (n.): διάταξη του Ηγεμόνα/Αυτοκράτορα με δεσμευτική ισχύ.
 - Γενικότερα είναι η διάταξη που εκδίδει ένας αξιωματούχος δυνάμει του “*ius edicendi*” (δικαιοδοσία έκδοσης διατάξεων) που έχει, προκειμένου να γνωστοποιήσει το «πρόγραμμα» που θα ακολουθούσε κατά τη διάρκεια της θητείας του, είτε να θέσει σε ισχύ μια διοικητική πράξη. Σε ό,τι αφορά τους πραιτόρες και τους αγορανόμους, οι διατάξεις τους αφορούν ως επί το πλείστον τον τρόπο με τον οποίο θα απένειμαν δικαιοσύνη.
- *Decretum-i* (n.): διάταγμα

Είδη διατάξεων (2)

- *Rescriptum-i* (n.): απάντηση σε ερωτήματα νομικού περιεχομένου που υπέβαλαν προς το ανώτατο Άρχοντα υπάλληλοι ή ιδιώτες με τη μορφή αναφορών (*libelli*).
- *Mandatum-i* (n.): οδηγία διοικητικού περιεχομένου από τον Ηγεμόνα/Αυτοκράτορα προς υπαλλήλους ή διοικητές επαρχιών.
- *Novellae constitutiones*: 'Νεαραί', νεώτερες, καινούριες δηλαδή αυτοκρατορικές διατάξεις

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (9)

- *Populus-i* (m.): ο λαός
- *Plebs-is* (f. pl.): οι πληβείοι, Ρωμαίοι πολίτες που δεν έχουν αριστοκρατική καταγωγή
- *Plebiscitum-i* (n.) > *plebis* + *scitum*, *scitum-i* (n.): απόφαση, ψήφισμα, διάταξη= ψήφισμα των ρωμαϊκών “*concilia plebis*”, των συναθροίσεων δηλαδή των πληβείων
- *Senatus-us* (m.): η σύγκλητος, το συμβούλιο των γερόντων, βλ. *SPQR: Senatus PopulusQue Romanus*: η σύγκλητος και ο λαός της Ρώμης
- *Senatus consultum, consultum-i* (n.): απόφαση, βούλευμα = απόφαση της συγκλήτου, συγκλητικό δόγμα

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (10)

- *Comitium-ii* (n.): τόπος συνεδρίασης της εκκλησίας, συνέλευσης
 - *Comitia curiata*: η φρατρική εκκλησία του δήμου, όπου η ψηφοφορία γινόταν κατά φράτρες
 - *Comitia centuriata*: η λοχίτις εκκλησία του δήμου
 - *Comitia tributa*: η κατά φυλές εκκλησία του δήμου
- *Imperium-i* (n.): η ανώτατη δημόσια εξουσία
- *Officium-i* (n.): το αξίωμα, βλ. “*ex officio*” εκ του αξιώματος αντλούμενη εξουσία, δικαιοδοσία
- *Magistratus-us* (m.): ο άρχων
 - *Magistratus cum imperio*: άρχων, το αξίωμα του οποίου περιβάλλεται με την ανώτατη πολιτειακή εξουσία
 - *Magistratus sine imperio*: άρχων που έχει μόνο *potestas*, εξουσία δηλαδή μέσα στα όρια της αρμοδιότητας του

Γενικές έννοιες (11)

- Ιεραρχία αρχόντων (*cursus honorum*)
- *Dictator-oris* (m.): ο δικτάτωρ
- *Consul-is* (m.): ο ύπατος
- *Praetor-oris* (m.): ο πραίτωρ
- *Censor-oris* (m.): ο τιμητής
- *Aedilis-is* (m.): ο αγορανόμος
- *Quaestor-oris* (m.): ο ταμίας
- *Tribunus-is* (m.): ο δήμαρχος

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (12)

- *Administratio-ionis* (f.): η διοίκηση
- *Privilegium-i* (n.): το προνόμιο
- *Res publica* > *res-rei* (f.): πράγμα, αντικείμενο, υπόθεση + *publicus,-a,um* (adj.): δημόσιος = η πολιτεία, υπόθεση δημοσίου δικαίου, επίσης και η δημόσια περιουσία
- *Aerarium-i* (n.): το δημόσιο ταμείο (ετυμολογικά από το *aes, aeris* (n.): ο χαλκός, χρήμα αποτιμητό σε χαλκό)

ΓΕΝΙΚΕΣ ΕΝΝΟΙΕΣ (13)

- *Per aes et libram* > *aes* + *libra*, -*ae*: ζυγός = τύπος πανηγυρικής δικαιοπραξίας με χαλκό και ζυγό
- *Fiscus-i* (m.): το ειδικό ταμείο του αυτοκράτορα, από το οποίο αντλούσε χρήματα για τις υποχρεώσεις του αξιώματός του. Σήμερα χρησιμοποιείται για το κράτος ως διαχειριστή του δημοσίου χρήματος.
- *Actio-ionis* (f.): αγωγή, ένδικο δηλαδή βοήθημα που χορηγείται από τον πραιτόρα

Παραδείγματα αγωγών (1)

- *Actiones adiecticiae qualitatis, adicio*: προσθέτω + *qualitas, -atis* (f.): ιδιότητα = αγωγές προσθέτου ιδιότητας, μέσω των οποίων αυτός που συναλλάσσεται με υπεξούσιο πρόσωπο μπορεί να στραφεί κατά του εξουσιαστή του, σα να ήταν αυτός ο αντισυμβαλλόμενος του.
- *Actio doli* ή *de dolo malo, actio + dolus*-I (m.): ο δόλος + *malus* (adj.): κακός, δολερός = αγωγή που χορηγείται σε όποιον έπεσε θύμα εξαπάτησης
- *Actio publiciana*: χορηγείται σε αυτόν που νέμεται με τα προσόντα της τακτικής χρησικτησίας, όταν χάνει τη νομή του πράγματος πριν συμπληρωθεί ο χρόνος, προκειμένου να προστατευθεί απέναντι σε αυτόν που νέμεται χωρίς έγκυρο ή με νομιζόμενο τίτλο

Παραδείγματα αγωγών (2)

- *Actio quanti minoris* > *quantus,-a,-um*: πόσος, όσος, τόσος + *minoris*: συγκριτικός βαθμός του *parvus* = αγωγή μείωσης του τιμήματος (αγωγή της μικρότερης αξίας του πράγματος)
- *Actio quod metus causa, metus-us* (m.): ο φόβος + *causa-ae* (f.): η αιτία = η αγωγή που χορηγείται σε κάποιον που έκανε μια δήλωση βουλήσεως υπό το καθεστώς φόβου που του προκάλεσε ο αντισυμβαλλόμενός του
- *Actio redhibitoria*: αναστροφή = αγωγή αναστροφής της πώλησης
- *Legis actio*: αρχαϊκή δικονομική διαδικασία με έντονη τυπικότητα με την οποία εισάγεται δίκη ή πραγματοποιείται αναγκαστική εκτέλεση με νομιμοποιητική βάση το *ius civile*
- *Condictio-ionis* (f.): αγωγή αδικαιολόγητου πλουτισμού, όταν δηλαδή εκπίπτει η αιτία (*causa*) που νομιμοποιεί μια περιουσιακή μεταβίβαση.

Παραδείγματα αγωγών (3)

- *Condictio ob causam finitam*= αδικαιολόγητος ο πλουτισμός, επειδή έγινε μεν για μια νόμιμη αιτία, η αιτία όμως αυτή έχει λήξει.
- *Condictio causa data causa non secuta, datus, -a, -um* (adj.): δοθείς/
secutus, -a, -um (adj.): ακόλουθος = αδικαιολόγητος πλουτισμός λόγω της προϋποτιθέμενης, πλην όμως μη επερχόμενης αιτίας.
- *Condictio indebiti, indebitum-i* (n.): αχρεώστητος = πλουτισμός που είναι αδικαιολόγητος, επειδή έγινε χωρίς να υπάρχει οφειλή/χρέος
- *Condictio ob turpem causam, turpis, -e* (adj.): ενάντια στα χρηστά ήθη = λόγω αιτίας που αντίκειται στα χρηστά ήθη.
- *Condictio ob iniustam causam, iniustus, -a, -um* (adj.): παράνομος = λόγω παράνομης αιτίας
- *Condictio ex causa furtive, furtum-i* (n.): κλοπή= λόγω κλοπής
- *Condictio sine causa* = περιουσιακή μεταβίβαση που έγινε χωρίς νόμιμη αιτία

Δικονομικοί όροι (1)

- *Formula-ae* (f.): η τυπική διατύπωση της αγωγής, δικαστικό πρόγραμμα που εκδίδει ο πραιτορας.
- *Per formulam* διαδικασία: δικονομική διαδικασία σε δύο στάδια (*in iure & apud iudicem*), κατά την οποία ο δικαστής δικάζει βάσει της έγγραφης εντολής (*formula*) που του παρέχει ο άρχοντας (*praetor*)
- *Exceptio-ionis* (f.): ένσταση
- *Exceptio doli*: ένσταση που χορηγείται σε υπόχρεο οφειλής, η συνομολόγηση της οποίας του επιβλήθηκε με απάτη.
- *Appellatio-ionis* (f.): έφεση, αίτηση παροχής έννομης προστασίας
- *Stipulatio-ionis* (f.): υποσχετική δικαιοπραξία που καταρτίζεται με ορισμένο πανηγυρικό προφορικό τύπο υπό τη μορφή ερωτοαποκρίσεως

Δικονομικοί όροι (2)

- *Sponsio-ionis* (f.): προφορική υπόσχεση, επαγγελία
- *Promissio-ionis* (f.): προφορική υπόσχεση, επαγγελία
- *Interdictum-i* (n.): πραιτορική διαταγή
- *Argumentum -i* (n.): επιχείρημα, π.χ. “*e contrario*”: εκ του αντιθέτου, “*e silentio*”: εκ της σιωπής
- *Lis-litis* (f.): ο δικαστικός αγώνας, η δίκη
- *Contestatio-ionis* (f.): η έναρξη
- *Litis contestatio*: η κάταρξη της δίκης
- *Cognitio-ionis* (f.): η διάγνωση της υπόθεσης
- *Extra ordinem cognitio* ή *extraordinaria cognitio*: Δικονομική διαδικασία με ένα στάδιο εκδίκασης ενώπιον δικαστή με υπαλληλική ιδιότητα, εξουσιοδοτημένου από τον Ηγεμόνα.

ΑΡΙΣΤΟΤΕΛΕΙΟ
ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ
ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΑΣΤΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

Δικαιοπραξίες (1)

- *Negotium-i* (n.): Δικαιοπραξία.
- *Essentialia negotii* > *essentia-ae* (f.): η ουσία ενός πράγματος > *essentialis, -e* (επιθ.): Ουσιώδη στοιχεία μιας δικαιοπραξίας, αυτά δηλαδή που πρέπει οπωσδήποτε να υπάρχουν, προκειμένου να αναγνωρίζεται η δικαιοπραξία ως τέτοια από το νόμο, π.χ. στην πώληση, η συμφωνία των μερών για το αντικείμενο και το τίμημα.
- *Accidentalialia negotii* > *accido*: συμβαίνω τυχαία, *accidentalis, -e* (adj.): Επουσιώδη στοιχεία μιας δικαιοπραξίας
- *Aes alienum, aes-aeries* (n.): χαλκός/ χρήμα από χαλκό ή αποτιμητό σε χαλκό + *alienus* (adj.): ξένος = ξένο χρήμα, δηλ. χρέος, οφειλή. Δικαιοπραξίες per aes et libram , aes + libra, -ae: ζυγός = τύπος πανηγυρικής δικαιοπραξίας με χαλκό και ζυγό

Δικαιοπραξίες (2)

- *Conventio-onis* (f.): σύμβαση
- ‘*Convenit*’ > *convenio*: συμφωνώ , συμπράττω = «κάποιος συναινεί, συγκαταβαίνει, δηλώνει σύμφωνος»
- *Pactum-i* (n.): (άτυπο) σύμφωνο, σύμβαση, κάποτε και συμβιβασμός
- *Pactum in favorem tertii, favor-oris*, (m.): όφελος / *tertius*: τρίτος = σύμβαση υπέρ τρίτου
- *Pacta sunt servanda* > *servo* -> *servandus* (ger.): τηρώ, διατηρώ = οι συμφωνίες πρέπει να τηρούνται
- *Contractus-us* (m.): συμφωνία, σύμβαση

Δικαιοπραξίες (3)

- *Mancipatio, -ionis (f.), manus, -us (f.)*: χέρι = «εγχείρηση», στο αρχαϊκό δίκαιο τύπος πώλησης τοις μετρητοίς, κατά την οποία οι αντισυμβαλλόμενοι άγγιζαν συμβολικά τα πωλούμενο αντικείμενο, αργότερα εκπονητική δικαιοπραξία μεταβίβασης κυριότητας
- *In iure cessio, cessio, -ionis (f.)*: εκχώρηση = εκχώρηση ενώπιον του δικαστηρίου. Λειτουργούσε και ως εκπονητική δικαιοπραξία μεταβίβασης κυριότητας για ορισμένο είδος πραγμάτων. Αυτός στον οποίο μεταβιβαζόταν η κυριότητα ισχυριζόταν ενώπιον του πραιτόρα ότι ήταν κύριος του πράγματος και ο μέχρι τότε κύριος αναγνώριζε ως πραγματική τη δήλωση αυτή.

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ)

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (1)

- *Res-rei* (f.): το πράγμα, το ενσώματο αντικείμενο, νομικό αντικείμενο (στο ρωμαϊκό δίκαιο *res* θεωρούνταν και οι δούλοι), η περιουσία ως σύνολο.
- *Rei vindicatio, res+vindicatio,-ionis* (f.): διεκδίκηση = διεκδικητική αγωγή

ΕΙΔΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (1)

- *Res corporales, corporalis, -e* (adj.): ενσώματος = ενσώματα πράγματα, ονομάζονται και '*res quae tangi possunt*'.
tangere: αγγίζω + *posse*: μπορώ = πράγματα που μπορεί κανείς να αγγίξει.
- *Res incorporales*: ασώματα πράγματα (απαιτήσεις)
- *Res extra commercium, extra* (praep.): εκτός + *commercium-i* (n.): εμπόριο= πράγματα εκτός συναλλαγής
- *Res divini iuris, divinus* (adj.): θειικός = πράγματα θείου δικαίου
- *Res humani iuris, humanus* (adj.): ανθρώπινος= πράγματα ανθρώπινου δικαίου
- *Res sacrae, sacer, sacra, sacrum* (adj.): ιερός = πράγματα ιερά, λατρείας

ΕΙΔΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (2)

- *Res religiosae, religiosus* (adj.): θρησκευτικός = πράγματα θρησκευτικής λατρείας
- *Res sanctae, sanctus* (adj.): άγιος = πράγματα που έχουν τεθεί υπό θεϊκή προστασία (π.χ. τα τείχη μιας πόλης)
- *Res communes omnium, communis, -e* (adj.): κοινός + *omnis, -e* (αντων.): πας, όλος = πράγματα κοινά τοις πάσι
- *Res publicae, publicus* (adj.): δημόσιος = δημόσια πράγματα
- *Res mancipi, mancipium, -i* (n.): η εξουσία επί πράγματος που μπορεί να αποκτηθεί μέσω *mancipatio* (τυπική δικαιοπραξία μεταβίβασης κυριότητας υπό τη μορφή εικονικής πώλησης). Τέτοια πράγματα ήταν όσα χρησίμευαν στις αγροτικές εργασίες π.χ. μεγάλα ζώα, ακίνητα, δούλοι κτλ.
- *Res nec mancipi*: όλα τα υπόλοιπα πράγματα

ΕΙΔΗ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (3)

- *Res mobiles, mobilis, -e* (adj.): κινητά = κινητά πράγματα
- *Res immobiles*: ακίνητα πράγματα
- *Res quae pondere numero mensura consistunt, pondus, -eris* (n.): βάρος + *numerous, -i* (m.): αριθμός + *mensura-ae* (f.): μέτρο = πράγματα που ορίζονται με το βάρος, τον αριθμό, το μέτρο π.χ. δημητριακά
- *Res fungibiles*: αντικαταστατά πράγματα
- *Res quae usu consumuntur, usus, -us* (m.): χρήση + *consumere*: καταναλώνω = αναλωτά πράγματα
- *Res derelictae, derelictus* (adj): εγκαταλελειμμένος = πράγμα, από την κυριότητα του οποίου έχει παραιτηθεί ο κύριός του, αδέσποτο.
- *Universitas rerum, universitas-atris* (f.): ολότητα = ομάδα πραγμάτων

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (2)

- *Fructus,-us* (m.): ο καρπός, η ωφέλεια
- *Fructus naturales*: οι φυσικοί καρποί
- *Fructus civiles*: οι πολιτικοί καρποί (π.χ. μίσθωμα)
- *Possessio corpore et animo, possessio-ionis* (f.): η νομή + *corpus-oris* (n.): το σώμα + *animus,-i* (m.): διάνοια, βούληση = φυσική εξουσίαση επί του πράγματος διάνοια κυρίου, δηλαδή νομή
- *Detentio-ionis* (f.): η κατοχή
- *Dominium-i* (n.): η κυριότητα
- *Condominium-i* (n.): συγκυριότητα
- *In bonis esse/habere, bona-bonorum* (n. pl.): τα αγαθά, η περιουσία = να έχει κάποιος στην περιουσία του ('in bonis habere'), να του ανήκει (λεγόμενη πραιτορική ή 'βονιτάρια κυριότητα')

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (3)

- *Traditio-ionis* (f.): παράδοση
- *Traditio longa manu, longus* (adj.): μακρύς, *manus, us* (f.): χέρι = παράδοση μακρά χειρί
- *Constitutum possessorium, constitutum-i* (n.): διάθεση = αντιφώνηση/ έκταξη νομής, όταν δηλαδή γίνεται συμφωνία μεταξύ του μέχρι τώρα και του καινούριου κυρίου, να διατηρήσει ο πρώτος τη νομή (π.χ. ο πωλητής ενός πράγματος γίνεται μισθωτής του αγοραστή)
- *Usucapio-ionis* (f.): χρησικτησία

Προϋποθέσεις χρησικτησίας:

- *Res habilis, habilis, -e*: πράγμα δεκτικό χρησικτησίας
- *Possessio*: νομή
- *Titulus-i* (m.): νόμιμος τίτλος
- *Tempus-oris* (n.): χρόνος
- *Bona fides*: καλή πίστη, η οποία πρέπει να υπάρχει κατά το χρόνο απόκτησης της νομής

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (4)

- *Perceptio-ionis* (f.): κτήση κυριότητας δι' αποχωρισμού
- *Accessio-ionis* (f.): συνάφεια
- *Confusio-ionis* (f.): σύγχυση
- *Commixtio-ionis* (f.): σύμμειξη
- *Specificatio-ionis* (f.): ειδοποιΐα
- *Alluvio-ionis* (f.): πρόσχωση
- *Occuratio-ionis* (f.): κατάληψη αδέσποτου πράγματος
- *Solum-i* (n.): το έδαφος
- *Superficies –iei* (f.): οικοδόμημα
- “*superficies solo cedit*”: αν κινητό ενωθεί με ακίνητο έτσι ώστε να γίνει συστατικό του, η κυριότητα του ακινήτου εκτείνεται και στο κινητό

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (5)

- *Rei vindicatio, vindicatio-ionis* (f.): διεκδίκηση= διεκδικητική αγωγή
- *Actio negatoria, negare*: αρνούμαι= αρνητική αγωγή
- *Servitus-utis* (f.): δουλεία, δηλ. Περιορισμένα εμπράγματα δικαιώματα σε αλλότρια πράγματα
- *Ususfructus-us* (m.): επικαρπία
- *Pignus-oris* (n.): ενέχυρο
- *Hypotheca-ae* (f.): υποθήκη
- *Hereditas,-atis* (f.): κληρονομιά
- *Heres,-edis* (m. f.): ο, η κληρονόμος
- *Sui heredes*: οικείοι κληρονόμοι (αυτοί που όσο ζούσε ο κληρονομούμενος ήταν υπεξούσιοί του)
- *Heredes extranei*: εξωτικοί κληρονόμοι
- *Heredes necessarii*: αναγκαίοι κληρονόμοι
- *Heredes voluntarii*: απόκειται στη βούληση τους, αν θα αποδεχθούν την κληρονομιά

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (6)

- “*succedere in loco defuncti*”: υπεισέλευση του κληρονόμου στη θέση του κληρονομούμενου, καθολική διαδοχή
- *Testamentum, -i(n.)*: διαθήκη
- *Succesio, -ionis (f.)*: διαδοχή
 - *Succesio ex testamento*: διαδοχή εκ διαθήκης
 - *Succesio ab intestato*: εξ αδιαθέτου διαδοχή
- *Heredis institutio*: εγκατάσταση κληρονόμου
- *Exhereditio, -ionis (f.)*: αποκλήρωση
- *Substitutio, -ionis (f.)*: υποκατάσταση
- *Legatum, -i (n.)*: κληροδοσία
- *Fideicommissum, -i (n.)*: καταπίστευμα
- *Beneficium abstinendi*: ευεργέτημα αποποίησης
- *Aditio hereditatis*: επαγωγή κληρονομίας

ΔΙΚΑΙΟ ΠΡΑΓΜΑΤΩΝ (ΕΜΠΡΑΓΜΑΤΟ, ΚΛΗΡΟΝΟΜΙΚΟ) (7)

- *Cretio, -ionis* (f.): πανηγυρική δήλωση αποδοχής της κληρονομιάς
- *Gestio pro herede*: πράξεις του κληρονόμου από τις οποίες άτυπα συνάγεται η βούληση του να αποδεχθεί την κληρονομιά (οπότε δεν δικαιούται πια να αποποιηθεί)
- *Hereditas iacens*: σχολάζουσα κληρονομιά
- *Bonorum possessio*: πραιτορική κληρονομική διαδοχή
- *Hereditatis petitio*: περί κλήρου αγωγή
- *Collatio, -ionis* (f.): συνεισφορά
- *Donatio mortis causa*: δωρεά αιτία θανάτου

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ)

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (1)

- *obligatio-ionis* (f.): ο ενοχικός δεσμός > ob + ligare (δένω, συνδέω)
- *Obligatio naturalis, naturalis-e* (adj.): φυσικός, = η φυσική ενοχή, αυτή δηλαδή που δεν γεννά αξίωση, δεν είναι δικαστικά επιδιώξιμη (π.χ. ενοχή από στοίχημα)

Περιεχόμενο της ενοχής μπορεί να είναι:

- *Dare*: δίδω, αποδίδω, μεταβιβάζω
- *Facere*: πράττω, ενεργώ
- *Praestare*: χορηγώ, εγγυούμαι

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (2)

- *Creditor-oris* (m.): ο δανειστής
- *Debitor-oris* (m.): ο οφειλέτης
- *Actor – or* (m.): ο ενάγων
- *Reus-i* (m.): ο εναγόμενος
 - “*in dubio pro reo*”: εν αμφιβολία υπέρ του εναγομένου

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (3)

- *Nomen-inis* (n.): η απαίτηση, η αξίωση
- *Solutio-ionis* (f.): η εξόφληση
- *Liberatio-ionis* (f.): η απαλλαγή απο οφειλή
- *Novatio-ionis* (f.): ανανέωση (ενοχής)
- *Genus-eris* (n.): γένος
- *Species,-i* (f.): είδος
- *Mora-ae* (f.): η υπερημερία
 - *Mora debitoris*: υπερημερία οφειλέτη
 - *Mora creditoris*: υπερημερία δανειστή
 - *Moratorium*: αναβολή του χρόνου εξόφλησης

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (4)

- *Aliud, alius, alia, aliud* (adj.): έτερος, άλλος
 - “*aliud pro alio*”: δόση αντί καταβολής άλλης παροχής απ’ αυτή που συμφωνήθηκε
- *Retentio-ionis* (f.): δικαίωμα επίσχεσης
- *Fenus-oris* (n.): τόκος
- *Usurae-arum* (f.): τόκοι
- *Cessio-ionis* (f.): η εκχώρηση
 - *In iure cessio*: η εκχώρηση ενώπιον του δικαστηρίου, πρόκειται για δικαιοπραξία μεταβίβασης κυριότητας πραγμάτων ή εκχώρηση απαιτήσεων

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (5)

- *In solidum, solidus, -a, -um* (adj.): όλος, ακέραιος, στερεός = εις ολόκληρον
- *Pro rata > ratus, -a, -um* (adj.): υπολογισμένος, αναλογικός = κατά ποσοστό
- *Regressus-us* (m.): αναγωγή, π.χ. ενός εις ολόκληρον οφειλέτη που εξόφλησε το δανειστή έναντι των συνοφειλετών του.
- *Donatio-ionis* (f.): η δωρεά
- *Emptio venditio*: η αγοραπωλησία
- *Emptor-oris* (m.): ο αγοραστής
- *Venditor-oris* (m.): ο πωλητής
- *Periculum-i* (n.): ο κίνδυνος
 - “*periculum est emptoris*”: από την κατάρτιση της σύμβασης αγοραπωλησίας τον κίνδυνο (της τυχαίας καταστροφής του πράγματος) φέρει ο αγοραστής, δηλ. ακόμα κι αν καταστραφεί το πράγμα, ο πωλητής μπορεί να απαιτήσει από τον αγοραστή τα τίμημα.

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (6)

- *Commodum-i* (n.): η ωφέλεια, η αξία του πράγματος που οφείλεται σε περίπτωση π.χ. καταστροφής του οφειλούμενου πράγματος (π.χ. ασφαλιστική αποζημίωση)
- *Locatio conductio* > *locare* (v.): τοποθετώ, καταθέτω, μισθώνω + *conducere* (v.): συνάγω, συνάπτω, μισθώνω = σύμβαση μίσθωσης, αγρομίσθωσης κτλ
 - *Locatio conductio rei, res-rei*: πράγμα = μίσθωση πράγματος
 - *Locatio conductio operarum, opera-ae* (f.): εργασία= σύμβαση εργασίας
 - *Locatio conductio operis, opus-operis* (n.): έργο= σύμβαση έργου
- *Mandatum-i* (n.): η σύμβαση εντολής
- *Negotiorum gestio* > *negotium-i* (n.): δικαιοπραξία, υπόθεση + *gestio-ionis* (f.): διεκπεραίωση, διοίκηση= διοίκηση αλλοτρίων

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (7)

- *Societas-atis* (f.): η εταιρεία
- *Socius-i* (m.): ο κοινωνός
- *Communio-ionis* (f.): η κοινωνία
 - *Communio pro indiviso*: κοινωνία εξ αδιαίρετου
- *Divisio-ionis* (f.): η διανομή
- *Pars,-tis* (f.): το τμήμα
 - *Pars pro diviso*: το μερίδιο
- *Mutuum- i* (n.): το δάνειο
- *Depositum-i* (n.): η παρακαταθήκη
- *Cautio-ionis* (f.): υποσχετική ρήτρα εγγύησης
- *Damnum iniuria datum* > *damnum-i* (n.): ζημιά + *iniuria-ae* (f.): αδικία, παρανομία = ζημιά που προκλήθηκε με άδικη πράξη, αδικοπραξία

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (8)

- *Causa-ae* (f.): η αιτία
- *Conditio sine qua non*: όρος εκ των ων ουκ άνευ (για την επέλευση της ζημίας, αιτιώδης συνάφεια)
- *Dolus-i* (m.): ο δόλος
- *Culpa-ae* (f.): η αμέλεια
- *Custodia-ae* (f.): φύλαξη
- *Vis maior* (f.): ανωτέρα βία
- *Casus-us* (m.): τυχαίο γεγονός, ατύχημα
 - “*casum sentit dominus*”: τον κύριο ενός πράγματος βαρύνει η καταστροφή/απώλεια αυτού

ΔΙΚΑΙΟ ΑΓΩΓΩΝ (ΕΝΟΧΙΚΟ) (9)

- *Restitutio in integrum* > *restituere*: αποκαθιστώ = εξ ολοκλήρου αποκατάσταση
- *Restitutio in natura*: φυσική αποκατάσταση του καταστραφέντος πράγματος
- *Condemnatio pecuniaria* > *condemnatio-ionis* (f.): καταδίκη + *pecuniarius* (adj.): χρηματικός = χρηματική αποζημίωση
- *Damnum emergens*: θετική ζημιά
- *Lucrum cessans* > *lucrum-i* (n.): κέρδος, = διαφυγόν κέρδος

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (1)

- *Ab initio*: από την αρχή
- *Ab irato*: εν βρασμώ ψυχής
- *Ab origine*: εξ αρχής
- *Ab ono*: από την πρώτη αρχή (*onum-i* : το αυγό)
- *Ab urbe condita*: από κτίσεως Ρώμης
- *Ad acta*: στο αρχείο
- *Ad fontes*: στις πηγές
- *Ad hoc*: ως προς αυτό, στη συγκεκριμένη περίπτωση

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (2)

- *Ad infinitum*: στο διηνεκές
- *Ad libitum*: κατά βούληση
- *Ad notam*: προς γνώση
- *Ad referendum*: με την επιφύλαξη αναφοράς σε κάτι
- *Ad rem*: σε ό,τι αφορά το συγκεκριμένο θέμα
- *Ad unum*: μέχρι ενός, μέχρι και του τελευταίου
- *Ad usum*: συμφώνως προς τη χρήση, κατά το έθιμο

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (3)

- *Agenda*: προς διεκπεραίωση
- *Appendix*: παράρτημα
- *A priori*: εκ των προτέρων
- *A posteriori*: εκ των υστέρων
- *Bona fide*: καλή τη πίστει
- *Casus belli*: αφορμή, αιτία πολέμου
- *Contra legem*: αντίθετα προς το νόμο
- *Cum grano salis*: όχι χωρίς επιφύλαξη

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (4)

- *Curriculum vitae*: βιογραφικό σημείωμα
- *De facto*: εκ των πραγμάτων
- *De iure*: εκ του δικαίου/του νόμου
- *De lege*: εκ του νόμου
- *Eo ipso*: εξ αυτού του ιδίου
- *Ergo*: άρα
- *Ex ante*: από πριν
- *Ex aequo*: εξ ίσου

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (5)

- *Ex cathedra*: από την έδρα (ενν. Με την αυθεντία π.χ. του διδάσκοντος)
- *Exceptis excipiendis*: με την εξαίρεση αυτών που πρέπει να εξαιρεθούν
- *Exempli gratia*: παραδείγματος χάριν
- *Ex lege*: εκ του νόμου
- *Ex nunc*: από τώρα
- *Ex professo*: εξ επαγγέλματος
- *Ex tunc*: από τότε (αναδρομικά)
- *Ex officio*: εκ του αξιώματος

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (6)

- *Explicite*: ρητώς
- *Ex post*: εκ των υστέρων
- *Expressis verbis*: με ρητό τρόπο
- *Formaliter*: τύποις
- *Grosso modo*: χονδρικώς, γενικώς
- *Honoris causa*: τιμής ένεκεν
- *Hic et nunc*: εδώ και τώρα
- *Ibidem*: στο ίδιο σημείο
- *Idem*: ο ίδιος
- *Id est* (i.e.): αυτό είναι, ήτοι

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (7)

- *Implicite*: συνάγεται, όχι ρητώς
- *In absentia*: εν απουσία
- *In abstracto*: αφηρημένα
- *In concreto*: συγκεκριμένα
- *In eventu*: κατά περίπτωση
- *In extenso*: εκτενώς
- *In iure*: στο χώρο απονομής της δικαιοσύνης
- *In medias res*: μέσα στα πράγματα, στην ουσία χωρίς περιστροφές

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (8)

- *In natura*: στη φύση
- *In pleno*: εν όλω, πλήρως, σε απαρτία
- *In praeteritum*: στο παρελθόν
- *In situ*: στη θέση, όπου βρίσκεται
- *In spe*: το προσδωκόμενο, το μελλοντικό
- *In vitro*: στο σωλήνα, τεχνικώς
- *In vivo*: εν ζωή
- *Inter partes*: μεταξύ των μερών
- *In toto*: εν όλω
- *Ipsa iure*: ιδίω δικαίω, αυτοδικαίως

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (9)

- *Ipsa facto*: από τα ίδια τα πράγματα
- *Item*: παρομοίως
- *Loco citato*: στο ήδη υποδειχθέν μέρος, σημείο
- *Modus Vivendi*: τρόπος ζωής
- *Mutatis mutandis*: τηρουμένων των αναλογιών
- *Obiter dictum*: παρεπιμπτόντως
- *Passim*: σε διάφορα μέρη
- *Per analogiam*: κατ' αναλογία
- *Per definitionem*: εξ ορισμού

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (10)

- *Per se*: αυτονοήτως
- *Persona non grata*: ανεπιθύμητο πρόσωπο
- *Placet*: «εγκρίνεται»
- *Post mortem*: μετά θάνατον
- *Praeter legem*: εκτός του νόμου
- *Prima facie*: εκ πρώτης όψεως
- *Primus inter pares*: πρώτος μεταξύ ίσων
- *Pro forma*: για τους τύπους
- *Re integra*: αναλλοίωτη κατάσταση

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (11)

- *Scilicet*: δηλαδή, ήτοι
- *Sic*: ακριβώς έτσι (σε παραπομπές)
- *Sine tempore*: χωρίς πίστωση χρόνου (το αντίθετο *cum tempore*, π.χ. για την προσέλευση στο μάθημα με καθυστέρηση 'ακαδημαϊκού τετάρτου')
- *Status quo*: κατάσταση στην οποία
- *Sui generis*: ιδιοτρόπως
- *Tacite*: σιωπηρώς
- *Terminus technicus*: τεχνικός όρος

ΣΥΝΤΟΜΕΣ ΔΙΚΑΙΙΚΕΣ ΕΚΦΡΑΣΕΙΣ (12)

- *Ultima ratio*: το τελευταίο μέσο
- *Ultra vires*: υπεράνω των δυνάμεων (*intra vires*: εντός των δυνάμεων)
- *Uno actu*: με μια πράξη
- *Ut supra*: όπως παραπάνω
- *Vide infra*: βλέπε παρακάτω
- *Vide supra*: βλέπε παραπάνω
- *Vice versa*: αντιστρόφως

Βιβλιογραφία

- Καλλιόπη Αλκ. Μπουρδάρα, Λεξιλόγιο Λατινικών νομικών όρων (με ελληνική μετάφραση), Αθήνα 1994²
- Λεξικόν Λατινοελληνικόν, Ερρίκου Ουλερίχου/Στεφ. Α. Κουμανούδη, επιμ.Μιχαήλ Π. Γρηγόρη, συμπλ.Γεωργίου Τουρλίδου, Εκδ. Γρηγόρη, Αθήνα 1993.
- H. Heumann – E. Seckel, Handlexikon zu den Quellen des römischen Rechts, 10. Auflage, Graz 1958.
- Liebs, Detlef, Lateinische Rechtsregeln und Rechtssprichwörter, 5. Auflage, München 1991.
- Johanna Filip – Fröschl/ Peter Mader, Latein in der Rechtssprache. Ein Studienbuch und Nachschlagwerk, Braumüller, 2. Auflage, Wien 1993.

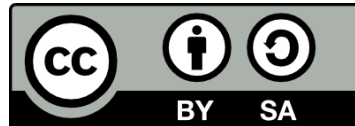
Σημείωμα Αναφοράς

Copyright Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Παπακωνσταντίνου Καλλιόπη. «Εισηγήσεις Ρωμαϊκού Δικαίου. Λεξικό όρων.». Έκδοση: 1.0. Θεσσαλονίκη 2014. Διαθέσιμο από τη δικτυακή διεύθυνση: <http://eclass.auth.gr/courses/OCRS152/>.

Σημείωμα Αδειοδότησης

Το παρόν υλικό διατίθεται με τους όρους της άδειας χρήσης Creative Commons Αναφορά - Παρόμοια Διανομή [1] ή μεταγενέστερη, Διεθνής Έκδοση. Εξαιρούνται τα αυτοτελή έργα τρίτων π.χ. φωτογραφίες, διαγράμματα κ.λ.π., τα οποία εμπεριέχονται σε αυτό και τα οποία αναφέρονται μαζί με τους όρους χρήσης τους στο «Σημείωμα Χρήσης Έργων Τρίτων».

Ο δικαιούχος μπορεί να παρέχει στον αδειοδόχο ξεχωριστή άδεια να χρησιμοποιεί το έργο για εμπορική χρήση, εφόσον αυτό του ζητηθεί.

[1] <http://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/>

Τέλος ενότητας

Επεξεργασία: Κονταργύρης Ξενοφών
Θεσσαλονίκη, Εαρινό εξάμηνο 2013-14

